

DOMOVINA

Bahaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirane. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 kroho temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina za celo leto 8 kron, za pol leta 4 krone, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Vzgajajmo narod!

V našem političnem življenju se je mnogo tega opustilo, kar se opustiti ne bi smelo; mnogi naši izobraženci kakor da so izgubili vso voljo za naša narodna stremjenja, navdala jih je neka malomarnost za narodno stvar ter zamenila ono gorečnost, s katero so nekdanj oživljali in krepili narodno zavest v svoji okolici. Da je vse naše izobraženstvo od l. 1848 sem, ko so se začeli poedini narodi bolj živo zavedati svojega jezika in svojih narodnih individualnosti, storilo v tem pogledu svojo dolžnost, izgledala bi dandanes slovenska zemlja malo drugače v narodnem oziru. Potem bi iskali zastoj nemških gnjezd po Sp. Štajarskem, kakor jih žal, dandanes toliko vidimo.

Naša inteligenca, ki je izšla iz naroda, in ki ima njemu zahvaliti svoje znanje in svoj boljši položaj v življenju, ima napram temu narodu tudi velikih dolžnosti, katere so lahke in prijetne, ako se izpolnjujejo iz srca. Dolžnost inteligenca je, da čuva in neguje jezik svojega naroda, njegovo knjigo in pesem, v čemur pa se pri nas silno greši, ker jih je mnogo, ki ljubijo bolj tujščinc, nego svoj jezik. Naše izobraženstvo ima poučevati narod, a kar je najvažnejše, odgajati ga in voditi narodno borbo. Ta pravica in ta dolžnost ima svoj razlog v njegovem znanju in v ugodnem položaju.

Vztrajnost in uspešnost borbe vsakega naroda je bila odvisna vedno in ponajveč od tega, kakšna je bila inteligenca. Kjer ona ni bila krbka, tam je bil tudi ves narod nezlomljiv, kjer pa je ona opustila narodno borbo, tam so tudi drugi sloji naroda ostali kakor ovce brez pastirja, a takšna inteligenca ni bila družega, kakor zajedalka na telesu svojega naroda.

Proti naši inteligenci se čuje mnogo tožb; očita se jej hladnost in malomarnost napram narodu, bodisi v vsakdanjem, bodisi v javnem

življenju, a tudi to, da je zapustila narod v najtežjih časih, kjer ga je z težko politično borbo zadela tudi gospodarska kriza. A izobraženstvo je poklicano, da oboroži narod z močno narodno zavestjo in da ga gospodarski dvigne ter mu pomaga na noge. Meščanskega stanu mi, žalibog, nimamo takšnega, ki bi mogel posredovati s svojim znanjem in imetjem, pa tako pada vsa dolžnost na one, ki imajo svojo znanost in svoj položaj zahvaliti šolam, ustanovljenim in vzdrževanim od žuljev naroda. Češka inteligenca nam je lahko v vzgled; delavna je in požrtvovalna do skrajnosti ter v vedni zvezi z narodom. O vspehih njenega delovanja pa nam priča pač najbolj narodna zavest po Češkem, ki je tako vzbujena, kakor nikjer drugje med ljudstvom.

Ako kupujemo rodoljubne knjige in časopise, ter po svojih močeh podpiramo ona društva, ki si stavijo kot neposreden namen vzgajanje narodne zavesti, storimo dobro delo svojemu rodu v prid.

Narodna zavest budi se tudi s tem, ako snujemo in podpiramo ljudske knjižnice, katerih je pri nas, žalibog, še tako malo ali skoraj nič, ki so pa tako mnogobrojne pri vsakem naprednem narodu. Knjižnice širijo znanje, a to prinaša zavednost. Druge se prirejajo tudi ljudska predavanja; glede tega se je tudi pri nas v zadnjem času po nekje obrnilo malo na bolje, a vendar se mnogo preredko čuje o njih, tako, da se zdi, kakor bi naši ljudje hoteli ohraniti svoje znanje le za-se. To ni niti malo hvale vredno!

Najglavnejše sredstvo za širjenje narodne zavesti med širšimi sloji je vendar živa beseda. Človek se shaja s človekom, menjava misli in nazore, drug poučuje drugega. Ali bilo bi vendar potrebno, da bi se naši ljudje ne izogibali vseh onih, ki po stanu niso njim enaki, kakor je to zdaj v navadi! Saj ne živimo v dobi kast! Z takšnim izogibanjem prostega ljudstva podaja vsakdo jako mršavo spričevalo o svoji vzgoji.

Takšnega, pa naj si je tudi najinteligentnejši, je slabo obsijalo svetlo kulture, in bogsigavedi, kako takšni ljudje razumevajo rodoljubje!

Ne, z malomarnostjo in nedelavnostjo ter z izogibanjem naroda ga ne bomo nikdar napravili narodom, ki se zaveda svojih pravic. Treba je porabiti vsako priliko, ki se ponudi, da se naše ljudstvo pouči, kdo je in kaj je. S tem ne bomo koristili samo narodni stvari, temveč tudi sebi; narod bo zadobil zaupanje do nas, a to je prvi pogoj, da zamoremo vplivati nani, ker, kjer ni vere, ni zaupanja v učitelja, tam je tudi vsaka vzgoja nemogoča.

Kakšno zaupanje pa ima naše ljudstvo do inteligenca, dokazuje dovolj jasno zaničljivi izraz „škrice!“ V tem se zrcali mnoga trpka izkušnja in bridka prevara! Zato ne smemo tega kar ednostavno preskočiti, temveč poiskati razloge, kako je prišlo do tega nezaupanja, da, celo do sovraštva napram gospodi, in kako bi se dalo to odstraniti!

Mi smo prepričani, da bi se to dalo storiti, ako bi naš narod nahajal v svoji inteligenci ono, kar bi zares moral najti, ako bi bili mi vsi na svojem mestu, in ako bi vladalo zaupanje med nižjimi in višjimi sloji. To pa bi bilo tudi na korist obeh; zakaj višji bi spoznali potem potrebe in mišljenje nižjih, višji pa bi imeli v njih krepko zaslombo. V takšni medsebojni dotiki bi se lažje delovalo na narod v vsakem pogledu. Napeljevalo bi se ga k dobremu in odvrčalo od zla, ter ucepila vanj zavest njegovih pravic in dolžnosti, in prepričani smo, da bi bil potem marsikje drugačen izid naših občinskih in drugih volitev. Same od sebe bi vstajale vrste borilcev za naše pravice, ki bi skupno delali in se podpirali med seboj v rodoljubnem delu s svetom in dejanjem. V takem složenem in zavednem delovanju rasla bi notranja moč našega naroda.

Politično odgojen narod bi bil politično močna organizacija, katero bi vezala slovenska

LISTEK.

Kristus-sejalec.

Povest. Ruski spisal G. P. Danilevski.
Prevel Krutogorski.

Živel je stari kozak-vdovec Naum. Imel je dva sina Andreja in Ivana. Naum je obogatel od izvoza soli ter barantanja z živino, izselil se iz rodne vasi ter si zgradil nedaleč od nje, v stepi poleg lesa, svoje gospodarstvo.

Ljudje so zavidali sreči in bogastvu Nauma. Njegova koča je bila prostorna, krita z rogozo in poslikana, dvorišče ograjeno s plotom. A na dvorišču — kaj ni vse bilo? Teleta, kure, gosi, svinje, krepki konji domače reje in pitani lepogroggi voli, pa ne eden par, temveč pet parov — in tako lepih ter močnih, da je eden vlekel za tri druge.

Stari je bil še čil, toda čutil je, da se bliža smrt in pozval je staršega sina Andreja. Pravi mu:

„Ti si že oženjen, gospodinjio imaš pridno, in male otroke, — a Ivan je še samcat: zapustim vama premoženje. Prevzemi gospodarstvo.“

In peljal je Andreja k lesu.

Bil je večer, vzplaval je mesec. Dospela sta v gozd in tu obstala v logu, v grmovju zraven krivega, votlega hrasta.

„Kopli“, reče oče: „a jaz bodem stražil.“

Andrej je pričel kopati in izkopal železni kotlič s pokrovom. Oče dvigne pokrov: kotlič je poln srebrnih novcev, a med njimi se lesketajo v mesečini tudi cekini.

„Poslušaj“, je dejal oče Andreju: „sedaj veš, kje so naši denarji. Ljudje me imajo za coprnika, a stvar je prosta: vse je pridobljeno z mojim in vašim trudom. Pravijo, zlato je težko in kviško vleče, in da je najbolj veseló svoj denar šteti. A jaz pravim: trudi se, orji ter sej; kakšna setev, takšna žetev. Pes kosmat, mu je toplo; kmet bogat, mu je dobro. Samo z denarjem se ne bahajte in Boga častite. Ivan je mlad; kadar se oženi ter dobi prvega otroka, se razdelita in, boječ se Gospoda, množite si premoženje. Bog venča trud; majhna je mravlja, a gore prerije. Tebi kot staršemu, sem povedal to tajno; ohrani jo ter skrbi za družino.“

Kotlič sta znova zagrebla v zemljo ter se vrnila. Stari je še preživel poletje, vlekel do jeseni in umrl.

Minula so tri leta. Andrej in Ivan živita složno, delata, barantata in gospodarita, kakor pri očetu. „Glej, hudobec ni vzel coprnikovih otrok“, ugipljejo ljudje; „še premožnejša sta od očeta. Vse jima izteče. Zlato kladivo tudi železna vrata prebije!“ Pomladi tretjega leta je Ivan, opraviljujoč molitve na očetovem grobu, zagledal črnooko in rujno Ano se mu je pri-milila. Ljubav — ni požar, vzplamti — na pogasiš; Ivan je sklenil snubiti.

Minula je žetev, pospravljen in zmlačeno je bilo žito. Po selih in po kmetih se je popivalo ter plesalo, znano je, jeseni imajo i vrabci — gostijo. Andrej je poslal jeseni bratovih svatov k Aninemu očetu, in kmalu so praznovali — ženitnino.

Ženi Andreja in Ivana sta živeli mirno; po vrsti sta znažili kočo, pekli ter kuhali, šivali in prali, molzli krave in gleštali perutnino ter živino. Ponosna sta bila brata na svoji gospodinjji. Tako je prešlo še leto dni.

Ko Andrej vidi, da je Ivan še brez otrok, pomilovati začne brata. Spomnil se je oporoke očetove. Rad bi potešil Ivana, delil z njim očetov denar in ostalo imetje, pa boji se kršiti zapoved očetovo. Pogruntal je drugo. Počaka! je ugod-

zavednost. Odgajati takšen narod nam ne brani nihče, v tem smo slobodni.

Vzgajajmo narod!

Slovanska vzajemnost.

Spisal P. Kažipot.

II.

„Drobno je zrno... in kadar se prime v roko, komaj se vidi; a iz njega, kadar se vrže v plodno zemljo, veličastna lipa se dvigne... in utrujen se pod njo hladi popotnik.“

Po hrvaškem izvirniku.

Razlogi, ki govore za našo misel, so ob kratkem ti-le:

Pred vsem bodi povedano, zakaj gre po naših mislih slovenščini prednost pred drugimi slov. jeziki, ne glede na ruščino. Češčine in poljščine si že zaradi tega ne moremo izbrati, ker sta dotična naroda blizu enako veljavna in močna, ter bi jima že neukrotljiva medsebojna zavist pa tudi bojazen pred sebičnim izkoriščanjem prvenstva branila, glasevati za jezik svojega sosedu. Enako napete razmere bi tudi na stale, ako bi si hoteli izbrati hrvaščino ali srbsčino. Med dotičnima narodoma vnel bi se srdit in dolgotrajen boj, iz katerega bi najbrž nastala vseslovanska abecedna vojska. Vsem tem neprilikam pa se lahko Slovani izognemo, ako glasujemo — za slovenščino. Kar se pa tiče še ostalih malih slov. narodov, treba pomniti, da njih nobeden ne zavzema za vseslovanstvo tolikanj važnega in pomenljivega mesta kakor ravno Slovenci, in da sploh nobeden ni izdatne bratske podpore bolj vreden in potreben kakor mi.

Češki in slovenski narod: to sta namreč tista dva jezova, katera imata nalogo odbijati silne valove po svetovni oblasti hlepečega nemštva, da isto polagoma ne poplavi in narodno ne ugonobi vsega slov. vzhoda. Gorje slovanstvu, ako bi se nasprotnikom posrečilo porušiti ta dva jezova, ker potem napredujočega nemštva najbrž ne udrži nobena sila več; gorje istemu, ako se poruši le eden jez, ker s tem bi itak že premogočno nemštvo dobilo v Avstriji takšno premoč, da bi se mu tudi drugi jez ne mogel dolgo ustavljati! Češko državno pravo? No, vprašanje je le, ali je bomo Slovenci sploh v stanu še doživeti; ako ga pa ne dočakamo še živi mi, potem — o tem ni dvojbe — ga tudi Čehi nikdar ne bodo. Vse to dobro vedo na sprotniki, zato pa posebno in v prvi vrsti merijo na nas šibkejši Slovence. Pozor torej, bratje Slovani, ker tu se gre ne samo za slovensko kožo, ampak za srečo in usodo vsega slovanstva! Izberite si slovenščino za svoj posredovalni jezik in napravili boste iz Slovencev skalo, v katero se bodo v prihodnje zaman zaganjali siliti nemški valovi!

Pa kdo bi se vendar učil jezika. „kateri sega od peči do mize“, kakor se je nekoč izrazil „duhovit“ slovenski nemškutar! A mi vpra-

šamo: Kako neki bi bilo z umevnostjo sedanje pisne nemščine, ako bi Nemci slučajno ne imeli v njej nobene književnosti, ampak bili vajeni pisati le vsak v svojem narečju, in ako bi se ista književna, nemščina ne gojila tako izdatno po šolah? Zato pa se nam ne posebna razširjenost slovenščine zdi za naš namen tem manj pomenljiva, ker se poslednji tiče v prvi vrsti slovanskega razumništva, katero se našemu jeziku zlasti s pomočjo rednega šolskega pouka v mladih letih lahko do dobra priuči, ako le hoče. Sicer pa je dovoljna umevnost slovenščine že sedaj razširjena daleč čez slovenske meje: od nje do hrvaščine in srbsčine je namreč le ne koliko korakov. Ako smo prav poučeni, je razen tega naš jezik izmed slovanskih ruščini najbližji in najsorodnejši, kar bi gotovo ne bilo čisto brez pomena.

No, slovstva je vendar tudi treba in ravno tega Slovenci nimamo, ali vsaj za navedeni namen mnogo premalo; in od kod je tudi v prihodnje vzeti, ako naj vsak Slovan pisari še dalje v maternem svojem jeziku? Kako to vprašanje rešiti, kakor upamo, v občno zadovoljnost, pokazati bočemo v III. poglavju; za sedaj naj rečemo le toliko, da se nam tudi bojazen zastran slovstva zdi le malo opravičena.

Kar se tiče izvedenja naše ideje, je umevno, da bi imela slovenščina napram našim avstrijskim oblastim mnogo lažje stališče, kakor pa ruščina, katera v Avstriji nima niti domovinske pravice. Izbravši si prvo, bi se nam avstrijskim Slovanom ne moglo očitati, da težimo nekam izven naše države; z drugimi besedami: cela stvar imela bi bolj kulturn in manj političen značaj. K temu pa še pride važno dejstvo, da Poljaki, brez katerih v Avstriji ne dosežemo ničesar, ruščine kratkoma ne marajo, dočim bi jih bilo mogoče z našo idejo najbrž mnogo lažje sprijazniti.

Tudi lepota jezika je važna. No, in slovenščina je morebiti najlepši, vsekako pa eden izmed najlepših slov. jezikov. Preprosta in hkrati elegantna, krepka a tudi posebno miloglasna, že dovolj razvita in uporabna in vendar še vsestranski lahko razvojna, sme se pač smelo meriti z nemščino. Zlasti tudi glede črkopisa, dočim n. pr. ruski črkopis zapadno slovanskemu in zapadnemu okusu sploh pač le malo ugaja. To se bo marsikomu zdela malenkost; v resnici pa so tudi take malenkosti sposobne okusno opremljeni nemščini gladiti med nami pot in bi jih zategadelj pri naši odločitvi ne smeli prezirati.

Ako si izberemo v posredovalni jezik ruščino, kot jezik največjega slov. plemena, bomo s tem Slovani nehoti in nevede od nas vedno povdarjani ravnopravnosti v obraz, po znanem nemškem geslu, češ, največjemu, ozir. najbogatejšemu in nobenemu drugemu ne gre prvenstvo — podpora! Nasprotno bi bil povzdig slovenščine na omenjeno častno mesto pač naj-

lepši dokaz in izraz slovanskega bratoljubja ozir. slov. vzajemnosti, ter najboljši porok slovanske ravnopravnosti za vse čase in slučaje. Od najmanjšega slovanskega naroda in torej najnevtralnega njega jezika bi se namreč bilo nepopustljivi individualnosti posameznih slov. plemen gotovo najmanj bati kakega nasilja, tudi ne glede na to, da je naš narod izredno krotke in blage naravi. Že itak sam ob sebi mogočni ruski jezik in ruska književnost bi tudi ob resni in izdatni naši podpori kmalu daleč nadkrilila ostale slovanske, tako, da bi se dotični narodi čutili čimdalje bolj ponižane namestu povišane, ter se naposled smatrali kot brezpomembne pritlikline ob ogromnem, specifično „ruskem“ narodu; dočim bi napram samemu ob sebi neznatnemu jeziku slovanskemu lahko zavzemali vedno častno in odlično mesto: oddajali bi mu lastno „svojo“ kulturo, a v zameno prejemali ono svojih bratov ter svetovno kulturo sploh, kakršna uloga bi pač veliko bolj ugajala njih samoljubju. In kako uzorno ter strogo v zmislu postavno zjamčene ravnopravnosti bi tudi bilo, ako bi n. pr. v Avstriji na neizogibnem častnem mestu, recimo, „dveh“ posredovalnih jezikov poleg dozdevno „rajprvega“ sčasoma zavlada na videz „najzadnji“ izmed avstrijskih jezikov, kot onemu „enakovreden“ tovariš! (Naši ljubeznivi Nemci se bodo, ako ne že prej, na tem mestu gotovo domislili znane basni „o žabi in volu“: da torej enako tisti žabi sami ne počijo — od smeha, naj jih še spomnimo na neko resno zgodbo pod naslovom: „David in Goljat“...)

Sedaj le še nekoliko besed bratom Hrvatom. Ta ali oni izmed njih bo morebiti mislil, da bi takšen povzdig slovenščine utegnil škodovati hrvaškemu narodu, zlasti z ozirom na veliko hrvaško idejo. Ali ravno obratno je res. Marsikateri Slovenec namreč se sedaj ne strinja popolnem z omenjeno idejo, ker se ne more sprijazniti z mislijo, da naj bi naš lepi in ljubljani slov. jezik polagoma brez sledu utonil v hrvaškem jezeru. Ako bi pa imel trdno zavest, da bo slovenščina živela, cvetela in rastla tudi tedaj, če izgine poslednji Slovenec s površja zemlje, potem bi najbrž še tako ozkosrčen slov. partikularist ne smatral za nesrečo, ako bi se moral v izvestnem slučaju jugoslovanski edinstvi na ljubo pohrvati, saj bi tako ostal še vedno Slovan — Slovenec. Kaj takega od nas Slovencev zahtevati, še predno, nas objame mogočno hrvaško državno pravo, bi bilo seveda nespametno, zlasti zategadelj, ker bi potem ogromna večina slov. ljudstva in z njo velik del na pol zavedne, t. j. bolj nemški kakor slovanski misleče naše inteligence zaostala na „cedilu“ — gotov plen nasprotnikov. Sicer pa mlada „slovanska lipa“, četudi iz plitvih in revnih slovanskih tal presajena v globoko in rodovitno vseslovansko zemljo, zahteva prvi čas, dokler se dobro ne ukorenini, vsekako še trdne zaslombe, ozir. podpornega kola, da je vsak veter ne omaja; a taka podpora ji moremo biti le mi Slovenci. In ako še pomislimo, kako ugodno bi bilo za Hrvate in Srbe, ki so za nami, najubožnejšimi Slovenci, vzajemne podpore vsaj deloma potrebni, če bi jim bila slovanski posredovalni jezik in njega, ako Bog da, sčasoma bogata književnost že brez posebnega učenja lahko umevna; ako dalje pomislimo, da nam naši slovanski bratje svojo pomoč lahko vsak čas zopet odtegnejo, če bi se jim iste ne zdeli več vredni: potem res ne vemo, zakaj — ako ne iz graje vrednih nagibov — bi se isti sploh in Hrvatje posebej še mogli braniti našega jezika.

Celjske in štajarske novice.

(Redni občni zbor) „Zveze slov. posojilnic“ vrši se v četrtek, dne 17. oktobra l. 1901 ob 10. uri predpoldne v „Narodnem domu“ v Celju. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika, ozir. revizorja. 3. Poročilo računskih pregled valcev. 4. Razgovor glede odpovednih rokov za hranilne vloge. 5. Volitev predsednika. 6. Volitev odbora. 7. Volitev računskih pregledovalcev. 8. Volitev pododbora. 9. Razni nasveti. Opomba. Pri občnem zboru ima vsaka v „Zvezi“ stoječa posojilnica le en glas, ter sme biti zastopana po pooblaščenju. Udeležiti občnih zborov se sme

nega časa in, ko sta oba orala, izpregel je vola pustil ju na pašnik ter povedel brata k hrastu.

„Ti, Ivan, si priden in pošten brat,“ je rekel: „in tvoja gospodinja uvaža me. Povem ti očetovo skrivnost. On nama je, razven gospodarstva, zapustil denar. Poleg tega le hrasta, pod tem korenem, je zakopan kotlič s srebrniki in rumenjaki. Razodenem ti to za slučaj moje smrti. Nihče, razven mene, celo moja žena, za to ne ve. Vidiš, razkril sem ti; no deliti še sedaj ne moreva, — oče je zahteval pogoj.“

In razodel je bratu tudi pogoj. Ivan se je poklonil bratu do nog. Pravi:

„Hvala ti, da si mi zaupal; drugi na tvojem mestu bi utajil tako dedščino. Vidim, ti si moj pravi brat. Morda, čakati nama ne bo treba dolgo, — vpoštevajva voljo očetovo.“

Ivan je govoril od srca. Kakor je rekel, tako je tudi postopal; ni siilil v razdelitev očetove dote, se trudil skupno z bratom, no ni mogel vstrpeti, da ne bi razradostil žene. Ivan je bil z njo na sejmu. Vidi, da vsi, celo najbornejši kmetje kupujejo svojim ženkam pisana krila. Marsikak dlnar, ki nima niti svoje strehe, niti svojega kota, — a vendar kupi svoji ženki kaj novega. Ta rdečo jopico, oni kakšno lepoticjo, nove čevlje, ali robec.

Ivana je zgrabila jeza. Tisto leto je bila slaba letina; živina ni imela cene, in vsi so gnali zopet domov neprodano goved. Kako torej prositi brata novcev za ženino obleko. Andrej je bil tudi proti svoji ženi v tem oziru skop, češ: „najlepši kinč — je mirna žena!“

„Ne žaluj,“ je menil Ivan med potoma ženi: „tudi midva bodeva imela denar; tedaj ti vsega nakupim, hoš kakor naslikana kraljica. Pojdeva na božjo pot, opraviva molitve, in Bog nama da otroke. Otroci so božji blagoslov; kdor jih ima mnogo, tisti ni pozabljen od Boga.“

Ana i brez tega zadnji čas ni bila sama svoja, a sedaj se je povsem zamislila: na kaj neki cika mož? Stvar ni prazna, roji mu nekaj posebnega po glavi. Jela je izpraševati moža; ni ji povedal. Toda ko sta se vračala z božje poti domov skozi les, je Ivan, kakor upehan, sedel pod hrast, in žena je morala se zarotiti, da ne boče nikomur izdala njegovih besed in ni ji razodel le o očetovem zakladu, marveč pokazal ji je celo kraj, kjer je bil zaklad zakopan. Žena je od radosti zaplakala in pri vseh svetnikih prisegla, da nikomur ne pove zaupane ji skrivnosti.

(Konec sledi.)

pa tudi vsak član v „Zvezi“ stoječe posojilnice, toda le pri posvetovanju, ne pa pri glasovanju.

(Slovensko posojilništvo.) Denarni slovenski zavodi, ki so v celjski „Zvezi slovenskih posojilnic“ so imeli skupno v preteklem letu 72.710.738 K 95 v denarnega prometa.

(„Lastni dom“ v Celju.) Stavba delavskih hiš „Lastnega doma“, lepo napreduje. Pod streho so že tri hiše, namreč hiša za g. Zemljaka in za g. Libenskyja v Gaberju, ter hiša za g. Kolška na Bregu. Hiša g. Ločičnika v Gaberju pa pride prihodnji teden pod streho. Pred par dnevi se je pa začela še daljna, peta hiša za g. Pušnika v Gaberju zidati, in pride ista tudi še letos pod streho. — Prihodnje leto zidalo se bode menda zopet kacic pet do šest hiš, tako, da bo kmalu tukaj v Gaberju čedna delavska naselbina.

(„Oj, zdaj gremo, oj, zdaj gremo“...) Tako so peli te dni slovenski fantje, katere je poklical cesar v vojaški stan. S težkim srcem so se poslavljali od rodnega doma, zlasti pa jim je krvavelo srce, ko so podajali dekletom roke, in so jim te s šopki krasile klobuke in prsa. A nobena vrlih slovenskih deklet ni pozabila šopka prevezati s slovenskim trakom, in tako so fantje došli v celjsko mesto z belo-modro rdečimi trakovi na junaških prsih. Oj, sikali so in pihali naši „Germančki“, a to je bilo tudi vse. Ej, prejake so pesti slovenske!

(„Sokoli“, v telovadnico!) Jesen je tu, odšle so ptice v južne kraje, v svoje nove domove. Jesen je tu, in čilim „Sokolom“ je odprt njihov dom, kjer se krepí in čvrsti teló. Vsak teden trikrat, ob ponedeljkih, četrtek in sobotah so vaje, pridite k njim mnogobrojno! Kvišku, „Sokoli!“

(Poštne vesti.) Poštno in brzojavno ravnanje v Gradcu je imenovalo naslednje poštne praktikante poštne asistentom: V. Niederhoferja v Mariboru, za Leoben, A. Paula v Gradcu za Zidan most, J. Reinerja v Gradcu za Knittelfeld, A. Maierja v Gradcu za Pontebo, K. Lassniga v Gradcu za Leoben, V. Dienela v Gradcu za Ptuj.

(Vojaki na Ogrsko.) Edna stotinja 87. peš. polka, ki je nameščena v Celju, se je odpeljala v ponedeljek k volitvam na Ogrsko. Iz Gradca se je odpeljala stotinja 27. pešpolka k volitvam v Požun. Vsak mož je imel s seboj 100 ostrih patron.

(Nezaslišani napad na slobodo tiska) imenuje „vahtarca“ nameravano preosnovno tiskovnega zakona, in sicer vsled tega, ker bodo politični pregreški odtegnjeni porotnemu sodišču. Nam je pač lahko umevno, zakaj to tako jezi gospoda urednika celjske „žabe“. Doslej je smela pisati „vahtarca“ vse, kar je hotela, nemška pošta je že skrbela, da se „Armbrustschütz“ ni skrivil las na glavi, no, po preosnovi tiskovnega zakona bi izgledala vsa stvar malo drugače.

(Duhovniške vesti.) Č. g. Fr. Višnarju, provizorju v Kostivnici pri Poličanah je bila podeljena ista župnija. — Premeščen je č. g. Franc Cerjak, doslej župni provizor v Poličanah za kaplana v Šmarje pri Jelšah.

(Šolske vesti.) Na ljudski šoli v Selnici na Dravi je imenovan učiteljem definitivni učitelj g. Fran Jamšek. Vodjem šole z nemškim učnim jezikom v Št. Ilju je imenovan nadučitelj Viktor Höltschl.

(Umrl je na Teharjih pri Celju) vrl narodnjak, Boštjan Kovač iz Pečovja. Mož je bil prava slovenska korenina. Blag mu spomin!

(Iz Škofjevasi.) Preteklo nedeljo se je zbralo v gostilni gospe Koželj lepo število dragih nam Slovencev iz Celja, ki so, prepevaje lepe narodne pesmi, navdušili tudi navzoče mnogobrojne občane. Ko sta se tekóm popoldneva pripeljala uskoka Valentin Kovač in Martin Krbtomaž iz Teharjev ter se hotela tudi v naši Škofjevasi šopiriti s svojim nemškutarstvom, so ju navzoči gostje kmalu odpravili. Naša Škofjevas ni za take odpadnike, kakor sta imenovana teharska „strijača“ kajti mi Škofjevaščani smo zavedni Slovenci — ter ne prodajamo svoje narodnosti, kakor teharski odpadniki.

Škofjevaščani.

(Škale pri Velenju.) Nad premogokopom g. D. pl. Lappa se je začela udirati zemlja, ter so se napravile kotline po polju. Zlasti edni tukajšnji posestniki je bila na ta način povzročena

velika škoda, ter je izgubilo posestvo precej na svoji vrednosti. Dočim je bilo vredno posestvo poprej poštenih 6000, je bila žena potem prisiljena, prodati je za 4000 lastniku premogokopa. Tako prehaja slovenska zemlja v tuje roke!

(Šmarje pri Jelšah.) Pri c. kr. sodnji Šmarje še sedaj niso v rabi samo dvojezični pečati in vsakovrstne slovenske ali dvojezične tiskovine, ter je napis pod orlom še vedno nemški. Toliko na znanje okrajnemu zastopu v Šmarji pri Jelšah in vsem občinskim odborom tega popolnoma slovenskega okraja!

(Kmetijsko društvo v Konjicah) je ustanovilo podružnico v občini Tepanje.

(Okrajno zastopstvo v Rogatcu.) Pri volitvah v okrajni zastop rogaški, ki so se vršile dne 25. septembra t. l., so bili izvoljeni: Jožef Simony načelnikom, Schuster, načelnikovim namestnikom, J. Einfalt, Karol Ferschnig, Janez Stoinschegg in L. Trafenik pa odbornikom.

(Rogatec-Slatina.) V letošnji sezoni je obiskalo to kopališče 2061 strank s 3022 osebami. Iz Ogrske je prišlo 1208 oseb, iz Hrvaške in Slavonije 567, iz Štajarske 539, iz Avstrijskega 325, iz Primorske s Trstom 133, iz Kranjske 65, iz Koroške 28, iz Dalmacije 25; iz Češke in Moravske 15, iz Tirolskega 10, iz Galicije in Šlezije 8 oseb. — Iz Bosne in Hercegovine jih je došlo 40, iz Srbije 31. Iz Italije 7, iz Nemčije 6, iz Bavarske 5, in nekaj še od drugod.

(K prepovedi slov. govornice na ptujski gimnaziji.) Če je ta vest resnična, bodimo hvaležni g. ravnatelju, da deluje tako uspešno za narodno zavest slov. ptujskih dijakov. Ker namreč vsak pritisk vzbuja odpor, zato upamo, da bo ravno ta prepoved vžgala v slov. dijakih ljubezen do mile materinščine! G. profesor slovenščine pa ima lepo priliko, vplivati v istem smislu in sicer indirektno edino s tem, da je pri slov. uri tembolj dober in prijazen proti učencem ter se jim kaže pravega očetovskega prijatelja. Tako delajo slovaški narodni učitelji: pri pouku mažarščine so strogi do učencev, kar se jim „zgoraj“ tudi ne zameri, češ, da so vneti za mažarščino. Pri slovaščini pa so prijaznost in ljubeznjivost sama; na ta način krepijo v mladih srcih ljubezen do materinskega, in mržnjo do tujega jezika.

(Samomor.) Klepar Leopold Lippitsch v Ptuj se je dne 23. septembra t. l. v postelji ustrelil.

(Zaklad so kopali.) Na Bregu pri Ptuj stoji na gomili podružnica sv. Roka. Ptujčani meneč, da je v tej gomili pod cerkvijo pokopan kralj Atila v zlati in srebrni rakvi, so odstranili tlak sredi cerkve in začeli kopati. Kmalu so res prikopali do mrliča, ki pa ne more biti Atila, ker so na glavi mrliča dolgi ženski lasje. Zato so prenehali z delom, in še celi teden videl si lahko v cerkvi veliko odprto jamo in pred cerkvijo kupe prsti, izvožene iz cerkve.

(Na stražo!) Dne 8. t. m. se vrši v Radgoni, kakor smo že naznanili, „Parteitag“ nemške ljudske stranke; dne 5. t. m. pa se vrši v Mariboru zaupni shod vseh spodnještajarskih Germanov. Na obeh shodih se bo nedvomno posvetovalo, kako bi se dalo še bolj prodirati zoper Slovence, razpravljalo se bode o sredstvih, ki bi najbolj služila njihovu namenu. Pod vabilom na zaupni shod so podpisani vsi trije župani, celjski, mariborski in ptujski. — Mi povemo iskreno svoje mnenje, da nas je strah vedno prodirajočega navala od strani nemštva, ki združeno v sklenjeni falangi nastopa zoper nas in brani svoje, čeprav najmanjše interese na vse kriplje. Nas je strah silovitih, a pri tem zviti napadov na našo narodnost, ker vidimo, kako je pri nas mrtvo; brez prave volje, brez energije se ne ustavljamo prav nič naskokom na naše svetinje, temveč samo čakamo, da nam zadá sovražnik še novih ran. Na stražo!

(Za družbo sv. Cirila in Metoda) so darovali mariborski maturantri ob priliki veselice v „Narodnem domu“ 40 kron.

(Trtna uš) se je pojavila v občinah: Bištrica pri Ljubljani, Vrhov dol, Razvina, Pivola in Slivnica. Iz teh krajev je prepovedan izvoz trt in trtinih mladik in sploh vsega, kar bi moglo trtno uš zanesti drugam.

(Na lov na Zg. Štajarako) je dospel te dni naš cesar. V njegovi družbi je tudi princ Leopold in nadvojvoda Franc Salvator.

(Na graški univerzi) se vrše dne 7. in 8. t. m. pravnihistorične državne skušnje, h katerimi se je oglasilo 154 kandidatov.

(Samomor.) V Gradcu se je obesil dne 30. m. m. historik dr. Vielwerth v svojem stanovanju. Bil je slaboumen, in v blaznosti je vedno mislil da ga nekdo preganja.

(Proč od Rima.) V zadnjih treh mesecih je v okrožju graške evangelske občine prestopilo 192 oseb od rimo katoliške cerkve. Od novega leta sem jih je prestopilo vseh skupaj 365.

(Judežev denar.) „Südmark“ je razdelila zadnji čas zopet več denarja med ljudi, ki so prodali zato svojo slovensko narodnost. Nek učitelj (pfuj) je prejel 100 kron, nek kmet posojila 300 kron, nek učenec na vinarski šoli 100 K, nek obrtnik 400 kron, nek trgovec posojila 3000 kron. Navedeni so vsi iz Spodnještajarske.

Druge slovenske novice.

(Osebna vest.) Živinozdravnik v Litiji gosp. Ivan Rajar, je začasnó pridelen okrajnemu glavarstvu v Kočevje.

(Osušenje ljubljanskega barja.) Vladni svetnik v poljedelskem ministrstvu pride v kratkem v Ljubljano, in se tam končno določi načrt in stroškovnik za osušenje ljubljanskega barja.

(Ogenj.) V Strahomeru blizu Ljubljane je dne 27. m. m. pogorela posestniku Ovnú hiša, hlev, skedenj in skoro vsi pridelki. Škode je blizu 3000 kron. Kako je ogenj nastal, ni znano.

(Poboj.) V Željimljah pri Ljubljani so se zadnjo nedeljo stekli fantje in do smrti pobili nekega 18letnega mladeniča.

(„Rokovnjači“) ta najpriljubljenejša slovenska narodna igra, nadaljuje svoje potovanje križem domovine. Predstavljali so jih v Ljubljani, Trstu, Idriji, Dolu in sedaj jih menijo uprizoriti tudi v Črnomlju. Ali ne bi mogli poskusiti z njimi tudi v Celju?

(Pogorela je) dne 1. oktobra t. l. v Križih pri Trzinu na Gorenjskem hiša z gospodarskim poslopjem vred. Zgorela je tudi edna krava in dva prešiča. Zažgal je baje gospodar sam — v blaznosti. Mati in otroci so se komaj rešili.

(Šolske vesti.) Ker so mej šolskimi otroci v Litiji razširjene ošpice, je tamošnja šola začasnó zaprta. — Na ljudski šoli v Višnji gori se je pričel zopet šolski pouk, ker v poslednjem času ni bilo novih slučajev škrlatice.

(Nesreča.) V Podstrani pri Toplicah na Dolenjskem je neka ženska pustila svoja dva otročiča sama v sobi. V odsotnosti matere se je vnela neka slama, in sta se oba otroka zadušila.

(Požar.) Dne 29. m. m. je začelo goreti v vasi Podbukovje, občina Krka na Dolenjskem, in to ravno med sv. mašo. Če bi ne bilo gasilcev, bi bila pogorela vsa vas, in to radi vetra, ki je vlekel. Velikanskemu naporu gasilcev in občinstva se je zahvaliti, da se je ogenj omejil na dva kozolca, dasi ste se že vneli dve hiši. Ogenj je zanetil nek petletni otrok.

(Orožnika so krvavo pretepli) fantje v Št. Lovrencu na Kranjskem. Deset do 15 fantov je orožnika A. Kovačiča napadlo s poleni ponoči. Orožnik se je branil, dokler je mogel, a slednjič je obležal v nezavesti. Napadalci so že pod ključem in bodo gotovo morali drago plačati svojo bojevitost.

(Redek lov.) Lovec Franc Debevc je v nedeljo ustrelil v Begunjah na Notranjskem krasnega planinskega orla, ki z razprostrtimi peruti meri dva metra.

(Samomor.) Ustrelil se je v Črnem vrhu nad Idrijo 22letni Filip Rudolf.

(Obe nogi odtrgal) je dne 30. septembra t. l. tovorni vlak pomožnemu čuvaju A. Ipetiču v Divači. Hoteli so ga odpeljati v ljubljansko bolnišnico, a jim je medpotoma umrl.

(Koroške slovenske posojilnice) katerih je v celjski „Zvezi slovenskih posojilnic“ 20, so imele v preteklem letu denarnega prometa 4.362.263 K 62 vin.

(Osebna vest.) Umiróvljen je poštni ravnatelj v Celovcu, g. Teodor Hoffmann.

(Odposlanstvo koroškega deželnega zbora) se je dne 23. m. m. na Dunaju poklonilo cesarju, da se mu zahvali za to, ker je potrdil postavbo o novih železnicah.

(Laško nasilstvo.) V seji tržaškega-občinskega sveta dne 30. m. m. se je zgodil nezasiškan škandal. Trideset laških občinskih svetnikov je dejanski napadlo dr. Rybářa in Vatovca in ju siloma vrglo iz dvorane. Dr. Rybář je namreč očital Lahom, zakaj se niso udeležili pogreba škofa Šterka in da nimajo poguma za resne demonstracije, na kar so se Lahi vrgli nanj kakor besni; dr. Rybář je priskočil na pomoč še obč. svetnik Vatovec, a Lahy so oba potisnili iz dvorane.

(Castnim občanom) je imenovalo starešinstvo v Tomaju na Goriškem voditelja o. kr. okrajnega glavarstva v Sežani, g. Ant. Rebeka. (Trgatev na Goriškem) se je že pričela in bo letos jako obilna. Grozdje je večidel zdravo in jako sladko.

(Odstop.) Iz Reke se javlja, da je tamošnji župan dr. Mayländer odločil svojo župansko čast, ker se je spril z mažarsko stranko.

(Povratek avstro-ogrske eskadre.) Navdušeno je vsprejel prebivalstvo v Pulju med gromenjem topov naše pomorščake, ki so se na treh vojnih ladjah vrnili iz daljne Kitajske, kjer so si ob strani vojakov drugih evropskih vele-vasti pridobili na daljnih tujih tleh slavo.

(Tridesetletnica urednika.) Dne 7. oktobra t. l. izpolni se trideseto leto, odkar je don Juraj Biankini prevzel uredništvo „Narodnega Lista“ v Splitu. Splitski rodoljubi so sklenili, proslaviti to tridesetletnico. Pač redek jubilej!

Dopisi.

Sv. Martin v Rožni dolini pri Celju.

Na večer dne 30. septembra t. l. prišla je tolpa mlečnozobih nemškutarskih fantalinov v naš mirni, pristno-slovenski kraj, najbrž z namenom opetovano pokazati svojo germansko „kulturo“ in dražiti tukajšnje mirne slovenske prebivalce. Po naključju dojdeta v gostilno, kjer so razgrajali „pošteni potomci“ divjih Germanov, dva tukajšnja narodnjaka z namenom okrepiti se po stari navadi. A glej ga čuka! Komaj se vsedeta omenjena gosta za mizo, začeli so si koj mladi fantiči z navadno nemškutarsko predrznostjo namigovati, češ, prišla sta dva nepotrebna gosta. Kot strašno „kunštni“ ljudje so koj drug drugega razumeli ter „pozdravili“ mirna došleca z izdajalsko „deutsches Lied“ koji je sledil krepak „heil“. Ali ta žaljiva pesem ni omenjena gosta nikakor presenetila, ker sta kaj tacega navajena že iz slovenskih slavnosti v Celju. Videči neje voljne obrabe slovenskih gostov, začele so se jim vendar tresti hlačke, posebno ker so bili med njimi o. kr. uradniki celjskega poštnega urada ter so jo kmalu pobrisali, a ne, kakor bi pričakovali med svoje nemške(?) brate v Celje, ampak proti cerkvi v gornjo vas. Na sredi pota jih sreča neki mlad gospod, kateri jih dvorljivo pozdravi z navadnim „dober večer“, na kar mu z lastno jim „dvorljivostjo“ odzdravi eden s krepkim „heil“. Ne meneč se za to prijaznost, gre mirno dalje ter zopet pozdravi dva zaostala uda te „zbrane“ družbe. Eden izmed teh dveh mu odzdravi s „heil Pfaff“. Omenjeni gospod se na to koj obrne ter jima pove, da to ni odzdrav za poštene ljudi. Prišlo je do pričkanja, na kar jih je priletelo nekaj njihove prednje kompanije nazaj. Ko jim je pa dal mladi gospod nekaj prepotrebni naukov, da morajo v slovenskem kraju na vljuden pozdrav vljudno odzdraviti, mu je zapretel celo neki gospodek s „šusom“, kar bi bilo sicer prav verjetno, ker so pred nekaterimi tedni ti izletniki odbajajoči iz naše doline streljali z revolverji.

Ta preprič privabil je na lice mesta dva krepka kmetska fanta, a „korajžni“ v groznjah, popihali so jo takoj, a brez bobna in bolj tiho kakor pred par tedni. Tudi streljali niso. Vzroka ne vem; morda so jim samokresi zarjaveli, ali pa so v groznem strahu pozabili na nje.

Ako pa še mislijo priti kedaj k nam ti gospodiči, si pa naj dobro zapomnijo, da stanuje tukaj pošteno in mirno slovensko ljudstvo, sicer jih bomo morali naučiti „kozjih molitvic“.

Iz Brežic. (Ogledovanje goveje živine.)

Kakor naslov kaže, namenjene so naslednje vrstice naši živinoreji, ki bi z ozirom na ugodno lego našega okraja morala jako dobro vspevati, pa je žalibog nekaka pastorka med vsemi panogami našega gospodarstva.

S tem nikakor nočemo reči, da je naša živinoreja slaba, temveč reči hočemo, da bi bila naša živinoreja lahko mnogo boljša, če bi se za njo kaj storilo.

Od poedinih živinorejcev se pač ne more zahtevati, da bi sami skrbeli za splošno zboljšanje živinoreje, ker pri obstoječih gmočnih razmerah ne morejo gleštat lepe živine samo za plemo, temveč roma ista takoj v nenasiitljive trebuhe velikih mest, to se pravi, vsakdo gleda, da spravi svojo živino v denar.

Pa so činitelji, ki so moralno in po zakonu dolžni skrbeti za živinorejo — za zboljšanje plemena, za dobre plemenske bike itd.

Sq se odzvali ti svoji nalogi? So storili vsaj količkaj za našo živinorejo?

Stanje naše živinoreje odločno odgovarja: „Ne.“

Pri nas nič ne čutimo, da je kje v Gradcu kaka o. kr. kmetijska družba, ki ima v Brežicah tudi filijalo in ude, pri nas nič ne čutimo, da deželni odbor štajarski živinorejo neguje — pardon — pač — deželni odbor se vsaj oglasi, rekoč: „Pomagajte si živinorejci sami — in deželni odbor vam bo pomagal.“ V tem smislu vsaj govoril je pri ogledovanju živine dežel. potovalni učitelj, gospod M. Jelovšek, ki je priporočal prepričevalno, da si naj osnujemo živinorejci bikorejske zadruge — s podporo deželnega odbora, ki bi imel nadzorstvo.

Mi priznavamo, da je to dobra ideja, in da ima gospod Jelovšek mnogo zaslug in skušenj, kar se tiče živinoreje, a mi smo slovenski živinorejci, ki nikakor nočemo z ozirom na naše razmere v Gradcu za par grošev podpore priti v gospodarsko odvisnost k deželnemu odboru, ker bi s tem jako oteževali realizovanje naše politične devize: „Proč od Gradca.“

Če si torej moramo res že sami pomagati, pa si pomagajmo sami!

Sicer pa čujemo, da se je začel sedanjí breški okr. zastop za našo živinorejo ogrevati in je že storil potrebne korake, da pride v okraj več dobrih plemenskih bikov.

Ker vemo, da smemo našemu slovenskemu okrajnemu zastopu zaupati, končujemo v nadi na kmalno pomoč naše moledovanje in preidemo na ogledovanje goveje živine.

Isto se je vršilo dne 10. septembra 1901 v Brežicah.

V komisiji so bili: Od vlade okr. živinorejski nadzornik gosp. Slovák, od dežel. odbora potovalni učitelj g. Jelovšek, od o. kr. kmetijske družbe cesarski svetnik g. Müller, potem o. kr. okrajni živinodravnik g. Munda, načelnik breške filijale o. kr. kmetijske družbe, g. dr. Leuschner, načelnik okr. zastopa g. Josip Janežič, in gosp. načelniki vseh živinorejskih okrožij. Navzoč je bil tudi o. kr. okrajni glavar, g. Julijus Vistarini, gosp. državni in deželni poslanec Žičkar, podnačelnik okr. zastopa, g. Levak in dr.

K ogledovanju se je prignalo: 30 bikov, 117 krav in 58 telet — torej več, ko druga leta.

Darilo se je razdelilo 1150 kron, in je dobil prvo darilo za bike Anton Sipaj iz Bizeljskega, drugo darilo Janez Lupšina iz Brezine, tretje g. Jože Balon iz Bizeljskega, četrto Neža Pustak iz Bizeljskega in peto Eliza Pribošič iz Vidma.

Krav je bilo obdarovanih 22, in je dobil 1. darilo Janez Katič iz Rigonce.

Telet je bilo obdarovanih 5, in je dobil za iste 1. darilo gospod Josip Janežič iz Bizeljskega.

Po ogledovanju je bil banket v „Narodnem domu“, pri kojem se je spregovorilo več napitnic.

Pri izbornem pridelku naše vinoreje čula se je marsikatera lepa beseda v prid naše živinoreje.

Živinorejci.

Narodno-gospodarske novice.

Slovensko kmetijstvo in slov. kmetijske šole. (Dalje.)

Vsak slovenski, kmetijskega napredka željen kmetovalec naj si pa še posebno prizadeva, da

svojega, gospodarstvu namenjenega sina v nalašč zanj ustanovljeno strokovno šolo, kmetijsko šolo pošlje. Oglejmo, opazujmo si vse druge stanove, trgovce, obrtnike, da še celo priproste rokodelce, vsi imajo dandanes svoje strokovne šole. In v te strokovne šole morajo oni svoje stroki na menjene sinove pošiljati, ako hočejo, da postanejo taki trgovci, taki obrtniki, kakoršne dandanašna napredna doba zahteva, in kakoršni imajo edini obstanek, namreč, da postanejo svoje stroke po polnoma večji strokovnjaki.

Kako naj bi ravno za kmetovalca, za človeški stan, v katerega zlo vse vede bolj ali manj posegajo, in kateri ima vzvišeno nalogo, vse druge stanove se živili preskrbovati, to ne veljalo? Kako naj bi ravno on le pri manualnem, starokopitnem samoukstvu obstal?

No na slovenski zemlji imamo, žal! in opetovano žal!, le kaj malo kmetijsko strokovnih šol, v katere bi zamogli naši napredka željni, v obče pa napredka potrebni kmetijski gospodarji svoje naslednike v strokovno izobrazbo pošiljati. Najstarejša taka šola je deželna štajarska vinarska in sadjarska šola v Mariboru. Druga že mlajša, je splošno kmetijska na Primorskem v Gorici. Najmlajša tretja, tudi obče kmetijska šola je kranjska na Grmu pri Novem mestu. Tudi na koroški slovenski zemlji se nahaja deželna kmetijska šola pri Celovcu, toda ta je za Slovence kar naravnost neobstoječa.

Mariborska šola je le enostranska kmetijska šola, to je taka, v kateri se le vinarstvo in sadjarstvo, kakor glavna predmeta temeljito predavata, ostale panoge kmetijstva se pa le bolj postransko, le bolj mimogrede, ali pa še celo nič v poštev ne jemljejo. Mariborska šola, dasi na slovenski zemlji stoječa, pa za slovenske kmetovalce tudi tako urejena ni, kakor bi pač za nje urejena morala biti, kajti dasiravno so njeni učenci v močno prevagljivi množini sinovi slovenskih očetov, je pouk v nji popolnoma nemški. Sin slovenskega kmetovalca, kateri se hoče v nji šolati, znati mora nemški. Če tega ne zna, prebiti mora v šoli eno leto več, kakor nemški govoreči njegov sošolec, prebiti mora v nji tri, namestu le dve eti. V prvem letu se morajo nemščine nezmožni Slovenci šele nemščine toliko priučiti, da se zamorejo v 2. in 3. letu v nemškem jeziku vršečega se predavanja strokovnih predmetov udeležiti.

Kakega uspeha da zamore biti tako urejeni pouk, zamore si sleherni predstavljati, kateri ve, da je prvi pogoj uspešnega poučevanja bodisi v katerikoli stroki in kateremkoli predmetu — poučevanje v maternem jeziku. Mariborska šola je za njene slovenske učence v prvi vrsti pomenčevalnica, in v drugi šele strokovna enostranska kmetijska šola.

Goriška kmetijska šola je pač, kar se nje-nega slovenskega oddelka tiče, (goriška kmetijska šola ima namreč dva popolnoma ločena oddelka, slovenskega in italijanskega) popolnoma slovenska, ona je pa tudi občno kmetijska, to je taka, v kakoršni se vse kmetijstvo v poštev jemlje, bodisi gledé teoretičnega pouka v šoli sami, bodisi glede ureditve gospodarstva.

Vendar je goriška kmetijska šola bolj lokalnega pomena, to je, ona je urejena glede obsega njenega posestva, glede šolskega in gospodarskega poslopja, učiteljskega ter pomožnega osebja tako, da vstreza le bolj potrebi strokovnega kmetijskega pouka željnim kmetovalcem poknežene gorjsko-gradiške, ne pa tako tudi onim drugih slovenskih pokrajin.

Kranjska deželna kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu je tudi popolnoma slovenska, občna kmetijska šola. Nemščina poučuje se pa v nji kakor predmet, vendar v toliki meri, da se je zamore vsak, nemščine čisto nič znajoči učenec v preteku dveh let — toliko časa traja poduk na Grmu — toliko priučiti, da zamore z razumom nemško čitati ter pisati, in kolikor toliko tudi govoriti.

Kmetijsko šolo na Grmu smatrati je v vsakem obziru za prvo slovensko kmetijsko šolo, katera ni po njeni ureditvi le strokovni kmetijski izobrazbi kranjskih kmetijskih sinov namenjena, marveč namenjena je tudi strokovi izobrazbi slovenskih kmetijskih mladenčev vseh drugih slovenskih pokrajin. Njeno posestvo je

primeroma veliko, in na njem se goje, razun hmeljarstva, svilo- in riboreje, vse kmetijske pogoje, torej: vinogradstvo, sadjarstvo, poljedelstvo, živinoreja, spojena z izdelovanjem sira in surovega masla, gozdarstvo, zelenjadarstvo itd. Obsegu posestva (z gozdom vred 106 oralov) primerna so tudi gospodarska ter šolska stavbišča. Prva zgrajena so tako, kakor to dandanašnje napredno kmetijsko stavbištvo zahteva, druga so pa tako obsežna, da stanujejo v njih trije stalni učitelji, en navoditelj pri praktičnih delih, upravnik ter hišnik. Šolski prostori obsegajo dalje razun navedenih prostorov še posebno pisarno, v kateri se nahaja knjižnica učiteljev, jedilnico učencev, bralno sobo učencev, v kateri se nahaja knjižnica za učence, dve šolski sobi, ena za prvo druga za drugoletnike, kemični in fizični kabinet, tri dvorane, v katerih učenci spe, dve umivalnici, bolnišna soba, delavnica učencev, v kateri se vsa pod streho se vršča dela, kakor cepljenje trt in sadnega drevja izvršujejo, sirarsko in mlekarstvo klet, izdelovalnica žganih vin ter kisa, kipečno in vinsko klet.

(Konec prihodnjic)

Politični pregled.

(Državni zbor) se snide dne 17. t. m. Na sestanku čeških zaupnih mož je izjavil poslanec Kramář, da se Čehi še niso odločili, ali začno proti Körberjevi vladi ali opozicijo ali obstrukcijo. Potemtakem se imamo pač nadejati od bodočega zasedanja lepih uspehov, in ni nemo-goče, da dr. Körber odleti raz stolca ministrskega predsednika, ker so mu Čehi na vso moč gorki in bodo ovirali kolikor možno redno delo vanje. Prihodnje dni se prično sestanki poslancev raznih strank, pa tudi načelniki parlamentarnih klubov se snidejo gotovo v posvete pred otvoritvijo državnega zbora. Med zastopniki strank in vlado se začne obvezni dogovori prvi dan zasedanja.

(Volitve na Ogrskem) so se vršile 2. in 3. t. m., in to večidel pod silnim pritiskom vlade. Vsa dežela je bila prenapolnjena z vojaštvom, da se je zdelo, kakor da je vse v revoluciji. O čistih volitvah se torej pač ne more govoriti, zlasti ne v onih komitatih, kjer so se spu-stile v volini boj nemažarske narodnosti. Znan je že izid 111 volilnih okrajev; v teh je bilo izvoljenih 86 pristašev vladne stranke, 15 Košutove stranke, eden agrarne in trije ljudske stranke; šest izvoljenih poslancev ne pripada nobeni stranki. Justični minister Ploz ni bil izvoljen, temveč njegov protikandidat.

(Nova obrtna novela.) Trgovsko ministrstvo je izdalo načrt novele k obrtnemu redu, ki ga hoče najbrž že v prihodnjem zasedanju predložiti državnemu zboru. Vlada hoče s to novelo ustreči zlasti malim obrtnikom, dasi se je v najmanjši meri ozirala na želje, katere so ti čisto izrekli. Novi načrt postruže vse določbe sedanjega obrtnega reda glede dokaza sposobnosti. Hvalevredne so nove določbe glede posredovanja dela in služb, važne so določbe glede razmerja med trgovci in obrtniki, po katerih sme trgovec obrtne izdelke popravljati samo, če je izvrševanje dotične obrti pravilno oglašil. Novela obsega tudi nove določbe glede dobe učenja kake obrti, in meri na podaljšanje učne dobe. Gotovo poteče še mnogo časa, predno zadobi ta načrt zakonsko veljavo, ker se mu bodo ustavljali veleindustrijalci.

(Deželnozborske volitve na Češkem.) Volilni oklic Mladočehov se zavzema jako energično za češko državno pravo in za avtonomijo dežel sploh, na zelo odločen način obsoja oškodovanje gospodarskih koristi avstrijskega prebivalstva od Ogrske in Nemčije, nastopa zoper delitev Češke in zatiranje čeških manjšin, kakor zoper vse-nemško gibanje in ponemčevalne tendence vladine. Slednjič obsoja oklic stanovski boj in stanovsko politiko med češkim narodom.

(Novi nemški carinski tarif.) Proti novemu carinskemu tarifu se oglašajo ne le v zunanjih državah, temveč tudi v Nemčiji sami. Celi stanovi ljudstva ugovarjajo temu, da se koristim ednega stanu podrejuje milijoni najširših narodnih slojev; zlasti nižje ljudstvo, delavstvo bo po njem hudo prizadeto. Vsled manjšega

izvoza obrtnih izdelkov, ki bode nedvomno sledil povečanemu carinskemu tarifu, bode močno prizadet rokodelski stan, ker bo manj dela in manj zaslužka. Nemška vlada je sprevidela sama, da bo morala novi tarif znatno premeniti, ker je v raznih krogih zadela na odločen upor, in ker sta se avstrijski in ogrski ministrski predsednik izrekli proti njemu.

(Turčija.) Dva princa iz osmanske dinastije sta se postavila na čelo Mladoturkov proti svojemu stricu, sultanu Abdul Hamidu, zaradi njegovega 26letnega barbarskega vladanja. Sultan Abdul Hamid drži z Nemčijo in je velik krvnik. Svojega starejšega brata drži že 25 let zaprtega, svojega sina ima že pet let v jetništvu in neko princesinjo drži v ječi kakor navadno razbojnico. Pod njegovo vlado v letih 1894-96 je bilo okrog 300.000 Armencev ubitih, okrog 200.000 Turkov pa je že po ječah za njegove vlade izgubilo življenje.

(Med Španijo in Marokko) je prišlo do razpora, ker so mavrijski Kabili (prebivalci ednega dela države Marokko) ugrabili neko špansko deklico in dečka. Šerif v Marokku je obljubil sicer, da odpošlje svoje čete, ki naj kaznujejo roparje, ali s tem ni dosti rečenega, ker je Marokko napol v anarhiji, kjer bivajo večidel uporni, sovražni rodovi. Zdaj hočejo španske ladje zasesti neko marokansko pomorsko mesto. Vendar ne bo sile, ker je po vojni z Združenimi državami leta 1898 Španija brez moči.

(Med Grško in Rumunsko) se je sklenila baje zveza, ki je naperjena zoper slovanske države na Balkanu. Trdi se, da ima ta nova zveza samo defenziven značaj, in nimaa namena razvijati balkanskega vprašanja; služiti boče toje miru in skrbeti, da se na dosedanjem položaju na Balkanu nič ne izpremeni.

(Med Venezuelo in Kolumbijo) traja vojna še dalje. Javlja se, da je bilo v bitki na polotoku Gvajiri vjetih 300 Venezuelcev, a 60 ubitih. (Indija.) Iz Bombaja javljajo, da se del angleškega brodogradništva zbira ob perzijskem zalivu. V Koweitu so se pričeli neredi, in v Bassorah stoji 30.000 turških vojakov. Turčija meni namreč Koweit, najlepšo luko v perzijskem zalivu zasesti; to dela menda po navodilu Nemčije.

(Vojna v Južni Afriki.) Že več mesecev deluje Kitchener na to, da izumre burski zarod. V taboriščih burskih ujetnikov jih umre vsak mesec 25%. Celo angleški listi obsojajo najnovjšo zverinsko taktiko Kitchenerja. Drugi evropski listi sklepajo iz teh poslednjih bojnih sredstev Kitchenerjevih, da se Angleži bore že na življenje in smrt. Vojna se je preložila zdaj popolnoma v Kaplandijo, kjer je osem burskih čet, ki se hočejo zbrati okolo Kapstadta. Holanci še vedno prestopajo na stran Burov. S svojimi krutostmi in s požiganjem burskih posestev je Kitchener Bure le še k večjemu odporu podžgal, jih pritiral do obupnosti, raznel ustajo v Kaplandiji ter se s svojim pozivom na Bure, da se morajo do dne 15. septembra udati vsi, silno osramotil. Storil je že vse, kar je vedel in znal, a Burov ugonobiti še ni mogel. — Poroča se zopet o novih zmagah Burov. V bitki za Fort

Itala so bili Angleži popolnoma pobiti. Izgubili so 250 mrtvih in ranjenih, 180 jih je bilo ujetih ter so izgubili dva topa. Botha ima sedaj baje 25.000 mož pod seboj. Blizu forta Prospecta so Buri zajeli mnogo angleških voz z živili.

Razne stvari.

(Spomenik Danteju) so odkrili v nedeljo v Pulju s posebno svečanostjo. Da je imela slavnost irredentistični značaj, ni treba omenjati.

(Pokvarjeno ženitovanje) Na Dunaju so prijeli bivšega trgovca pri Sv. Janžu K. Willmayerja, ki je hotel izvesti neko ženitovanjsko goljufijo. Pretrisan trgovec je bil radi tega že enkrat kaznovan.

(Požar v Galiciji) Iz Vratislave javljajo: Strašen požar je uničil pretečeni teden-gališko obmejno mesto Balin v okraju Chrzanov. 340 poslopj je popolnoma zgorelo.

(Nova iznajdba — leteč torpedo.) V Stokholmu je iznašel neki švedski major novo strašljivo razstreljivo, nekak leteč torpedo. Podrobnosti seveda še vse prikrivajo, le toliko se je izvedelo, da bo nova iznajdba nekaj strašnega, če se bo uporabila v vojni.

(Morilec Mac Kinley-a. Csolgosz) bo usmrten še le po 28. oktobru t. l. Sedaj ga imajo v ječi zaprtega, in da bi izvedeli od njega, v slučaju da je obstojala kak skupna zarota, imena sokrivcev, ga mučijo, kakor poročajo listi, na razne načine. Stražniki ga neusmiljeno bijejo s palicami, nadalje mu ne dajo po več dni nič jesti, potem pa mu prinesejo jedil a ko bi jih imel vzeti, mu jih zopet odtegnejo. Tudi mu branijo spati, tako, da po več noči skupaj ne more zatisniti očesa. Poleg njega bodo električnim potem usmrčeni še štirje zločinci.

(353)

Zahvala.

Za mnoge dokaze presrčnega sočutja ob smrti našega nepozabnega očeta

Vinko Dovnika

kakor za mnogobrojno udeležbo pri pogrebu predragega rajnega, izrekamo svojo najtoplejšo zahvalo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem.

Žalujoci ostali.

Skale, dne 29. septembra 1901.

Cerkvena pesmarica

za učence slovenskih ljudskih šol, zložil D. Fajgelj I. zvezek, obsegajoča 33 dvoglasnih pesmi za celo cerkveno leto, se priporoča učiteljem in učencem in tudi organistom na deželi. Od slov. strokovnih listov zelo pohvaljena. Dobiva se v dveh izdajah pri knjigarjih L. Schwentnerju v Ljubljani in Gašparju Likarju v Gorici; izdaja za organiste 1 krono 20 vin., za učence 40 vin. Za vsakih 10 iztisov se dobi eden na vrh. Lahko, (344) 3-1 melodijozno in dostojno!

Postranski zaslužek

trajen in rastoč, ponuja se spoštovanim, deloljubnim in stalno naseljenim osebam s povzetjem zastopa domače zavarovalne družbe prve vrste. — Ponudbe pod „1.798“ Gradec, poste restante.

Na debelo. * Na drobno.

Postrežba točna. * Cene nizke.

Peter Majdič

trgovina z železnino „MERKUR“

Celje, Graške ulice št. 12.

Za stavbeno sezono vse stavbene potreščine v največji izbi.

Opozarja na svojo veliko zalogo travverz, vodovodnih cevi, izdelkov iz kameščine, kakor cevi za kanalizacije in stranišča, nastavke za dimnike v vsakovrstnih oblikah, cementa, stavbenih in pohištvenih okovov, samokolnic, raznega rokodelskega orodja, kuhinjske priprave, štedilnikov itd.

Zaloga Tomaževca žlindre za celjsko in brežiško okrajno glavarstvo. Najizdatnejše gnojilo za travnike.

Velika izber železnih nagrobnih križev!

Odlikovan s kolajno na pariški razstavi leta 1900.

Vse vrste (350) 3-1 tamburic

priporočila tvrdka

J. Stjepušin

v Sisku

na Hrvaškem.

Ilustrovani ceniki se pošiljajo na zahtevo franko.

Odlikovan s kolajno na budapeštanski razstavi leta 1896.

Išče se mlinar

pošten in zvest v svojih delih in dobro izučen brez družine pri Alojzu Kupecu v St. Pavlu pri Preboldu, Štajarsko. — Delo se takoj prične ali za plačo (348) 3-1 ali na račun.

Učenec

s primerno šolsko izobrazbo se sprejme v knji goveznico D. Hribar-ja v Celju.

Absolvent

ki je dovršil kranjsko kmetijsko šolo na Grmu, želi službe kot praktikant v kakem vinorodnem kraju na Štajarskem. Ponudbe naj se blagovolijo pošiljati pod „Oekonom“ poste restante (345) 2-2 Ljutomer.

Več svetilk

(Blitzlampen)

po nizki ceni naproday. — Več pove Dragotin Hribar v Celju.

(341) 3-3 Stavišča

jako ugodne lege ob novih cestah v Mariboru, prav blizu glavnega kolodvora, se prodajo pod ugodnimi pogoji.

Več se izve pri dr. R. Pipušu, odvetniku v Mariboru.

345 3-2 Dva mlinarja

trezna in zanesljiva delavca, sprejmeta se takoj v mlinu v Škofjivasi, p. Vojnik pri Celju.

KADILCI!

ZAHTEVAJTE POVSOD
CIGARETNE PAPIRČKE

V KORIST DRUŽBI SV. CIRILA IN METODA
KATERI SO NAJBOLJŠI OD VSEH DRUGIH

GLAVNA ZALOGA

JOS. ŠTOKA-TRST

Pozor!

Glavna zaloga za Celje in okolico (317) 10-4 pri

DRAGOTIN HRIBAR-ju

V CELJU.

Lastnina in tisk D. Hribar-ja v Celju.

V blagohotno pozornost!

Velika zaloga *** konfekcijskega blaga

JOSIP HOČEVAR

v Celju, Kolodvorska ulica štev. 5

priporočila za bližajočo se

jesensko in zimsko sezono

svojo bogato zalogo izgotovljenih oblik za gospode in dečke, kakor tudi vsakovrstne športne suknje najnovejše mode, površnike, haveloke itd. v vsaki velikosti in fazoni

po čudovito nizkih cenah.

Sukno najnovejših vrst vedno v zalogi. Naročila po meri izvršujejo se hitro in natančno po najnovejših modnih žurnalih.

(324) 6-4

Na prodaj

je popolno dobro ohranjena žaga, obstoječa iz velicega vodnega kolesa, gonilnega kolesa (Antriebsrad), kozača in voza. Cena 500 K. Vprašati je pri grajščinskem oskrbnistvu Žovnek (Sannegg) p. Braslovce, Štajarsko

Krojači

za delo v akordu, iščejo se v Celju. — Kje, pove upravnistvo našega lista.

Rafael Salmič, urar in prodaja zlatnine Celje, „Narodni dom“.

Priporočila svojo veliko zalogo jeklenih, nikelnastih, srebrnih, tula in zlatih žepnih ur.

Prstane, uhane, zapestnice, priveske, svetinje, križce, medaljone, vsakovrstne verižice za okoli vratu, lorgnon, kratke in dolge za dame in gospode v zlatu in srebru.

Žlice, nože, vilice, tabatiere, nastavki za sadje, cvetlice, vizitnice itd. Velika zaloga optičnih predmetov: očala, naočniki, toplomeri, aneroide maksimal-toplomeri, tehtnice za vino, žganje, mošt, mleko itd.

Velika izber stenskih ur, budilk in ur z nihalom, najnovejše in najboljše. Pošteno in dobro blago, vse po najnižjih konkurenčnih cenah.

Dveletna garancija za vsako prodano uro.

Nikelnaste ure od gl. 3.— naprej.

Srebrne ure " " 5.— "

Tula ancré s tremi pokrovi " " 10.— "

Zlate urice za dame " " 13.— "

" ure za gospode " " 20.— "

Pancer-verižice iz pristnega srebra po 6 kr. gram.

Popravila ceno in zanesljivo!

231 25-14

Najsolidnejša in točna izvršitev vseh kamnoseških del po najnižjih konkurenčnih cenah!

VINCENC ČAMERNIK

kamnoseški mojster v Celju, Nove ulice št. 11.

Kamnosekarstvo in podobarstvo. Zastopstvo šamotnega tlaka iz Rakoniških toplic na Češkem. — Izvrševanje umetnih cerkvenih kamnoseških del kakor: altarjev, tabernakeljev, prižnic, obhajilnih miz, krstnih kamnov i. dr. — Sprejemajo se vsakovrstna stavbena kamnoseška dela in sicer: stopnice, podesti, fačade, bangarji, balkoni, tlak itd. iz kamna in cementa. — Lastni kamnolomi. — Izdelovanje pohištvenih plošč iz kararskega ter drugih tu- in inozemskih pisanih marmorjev v vsaki velikosti in obliki. — V zalogi vedno nad 200 nagrobnih spomenikov iz raznovrstnih marmorjev, granitov in sienitov po najnovejših arhitektoničnih obrisih in konkurenčnih cenah. — Struganje in likanje marmorja s stroji. — Naprava kompletnih rodbinskih rakev kakor tudi oskrbovanje vseh poprav na nagrobnih spomenikih in zasekavanje napisov. — Obrisi, načrti in narisi se izvrše točno.

(196)